

Већ деценијама у нашој јавности влада оправдано мишљење о Шведској као о држави социјалне правде. И поред тога што је Шведска држава са капиталистичком привредом, институције су постављене тако да се труде да заштите обичног запосленог човека много више него што је то случај са другим европским државама, а камоли оним ваневропским. Држава благостања се финансира преко система високих пореза супротно моделу САД где су порези махом ниски али је зато слаба и заштита обичних радника који лако тону у сиромаштво.

Истине ради морамо поменути да Шведска има неке предности у односу на друге европске земље. Она је богата гвозденом рудом, хидроенергијом и дрвном грађом за разлику од неких других европских земаља које су сиромашне природним ресурсима попут Италије на пример. Исто тако, становништво Шведске је пре многих других држава стекло висок степен образовања што је поговало развоју земље и њене извозно оријентисане привреде. Поред тога Шведска је у ИИ светском рату била неутрална што је поштедело разарања које су друге земље претрпеле.

На жалост Швеђана, и њихова земља није остала поштеђена изазовима глобализације. Високо образовање данас није ексклузива Западних земаља и некадашње земље Трећег света су пуно уложиле у образовање свога становништва које са својим ниским надницама постаје непобедива конкуренција Западу. Окретање тржишном привређивању је, као што сви знамо, привукло капитал у разне земље Трећег света а првенствено у Кину.

Чак ни светски познати шведски произвођачи аутомобила попут Волвоа и СААБ-а нису у стању да се носе са глобалним изазовима. Волво, који је био у власништву Форда, продат је кинеском произвођачу аутомобила ГЕЕЛУ [\[1\]](#) за 1,8 милијарди долара, што је много мање од 6,45 милијарди долара колико је Форд платио 1999 год. за исти. Ово сведочи да се заједно са слабљењем глобалне економске и војне моћи САД као државе паралелно смањује моћ и великих корпорација које имају седиште у САД. И поред великих инвестиција америчких корпорација у Кини, Индији и другим земљама Трећег света, у овим државама настају домаћи гиганти попут Geely-ја, Chery-ја, Tate итд. О овоме сведочи и чињеница да је већ поменути Форд продао своје енглеске марке Јагуар и Ланд Ровер такође поменутом индијском произвођачу Тата моторс још 2008 године, на почетку економске кризе- погрешно назване светском економском кризом а заправо кризом Западних глобално неконкурентних земаља.

Шведска, као релативно мала земља, и поред своје доскорашње развијености постаје полигон на коме се види смена глобалне моћи. Тако су се радници некада угледног СААБ-а нашли у ситуацији која неодољиво подсећа на искуства српских предузећа у неуспелим приватизацијама. СААБ је својевремено постао власништво највећег америчког произвођача аутомобила Џенерал моторс, који је до пре неколико година био и највећи светски произвођач аутомобила. Сада је то јапанска Тојота. Суочен са банкротом 2008. год. ГМ је примио милијарде долара помоћи од владе САД, која је конвертована у државно власништво, па је тако америчка држава власник 27% ове компаније [2]. Услов за помоћ државе је био очување радних места у САД. Из тог разлога је руководство ове компаније одлучило да се ослободи власништва над СААБ-ом јер није доносио такав профит као фабрике у Кини на пример, а није потпадао под услове помоћи владе САД.

Шведска влада није била вољна да преузме руковођење над фабриком улажући новац пореских обвезника, сматрајући да није компетентна да руководи фабриком аутомобила [3].

Као купац се 2010 године појавио мали холандски прозвођач суперспортских аутомобила Спукер [4] који је у власништву „контроверзног“ руског бизнисмена Владимира Антонова. Као и у сличним приватизацијама великих предузећа у Србији од стране малих приватних фирми и „контроверзних“ и некомпетентних бизнисмена, и у Шведској се догодио исти сценарио још већег пропадања. Тренутно је СААБ у највећој кризи од свог настанка. Новца нема, добављачима се дугује, производња се смањивала и у априлу ове године је потпуно стала, а радници месецима нису примили плате. [5]

Нови власник покушава да нађе решење уз помоћ неког партнера са истока, али за сада решење није нађено а изгледа да Кинези нису превише заинтересовани, па је од куповине одустала кинеска фирма Хавтаи Мотор Груп.

[6]

Преговори се воде са другим кинеским фирмама али би решење, у том случају, било селидба производње на исток што би опет значило затварање радних места у Шведској.

[7]

Реч је 4.000 запослених у СААБ-у и још 10.000 запослених код добављача у Шведској.

Иако је случај СААБ-а екстреман попут прича из Србије, у Шведској генерално настају

тешка времена. Велики шведски произвођач привредних возила СЦАНИА смањује производњу за 15%. [8] За следећу годину се предвиђа смањење привредног раста [9] док стопа незапослености убрзано расте.

[10]

И поред тога многи Шведски бизнисмени су спремни да капитал инвестирају у Кину.

[11]

Очигледно је да ће за раднике, па и капиталисте, са Запада доћи још тежа времена. Селидба капитала у трећи свет довела је, поред настанка снажних кинеских, индијских, бразилских предузећа, до значајног пораста стандарда стотина милиона људи који су некада једва имали и за храну. Глобализација се тако понаша као нехотични светски социјални програм и нивелатор примања између богатих и сиромашних земаља. Шведска ће све мање моћи да приушти за своје обичне људе, а што се тиче Кине, сви знамо да су некада периодично масовно умирали од глади, имали исту плаву одећу и сви возили бицикле. Сада њихови апетити подстичу поскупљење хране на светском тржишту, облаче се неупоредиво боље него некад а све мање возе бицикле а све више аутомобиле. Тако је Џенерал моторс од марта 2010. почео да продаје већи број аутомобила у Кини него у САД. [12]

Кина је привредним развојем постала нови социјални рај за велики део свог становништва.

[1] <http://www.blic.rs/Auto/182877/Kinezi-kupili-Volvo>

[2] http://en.wikipedia.org/wiki/General_Motors

[3] <http://www.telegraph.co.uk/finance/newsbysector/transport/4699712/Saab-on-the-brink-as-Swedish-crisis-reaches-deadlock.htm>

[4] <http://news.sky.com/home/business/article/15990742>

[5] "Autobild" br 15, 7. oktobar 2011. str. 14.

[6] <http://news.sky.com/home/business/article/15990742>

[7] "Autobild" br 15, 7. oktobar 2011. str. 14.

[8] <http://www.swedishwire.com/business/11501-scania-slashes-production-amid-global-slowdown>

[9] <http://www.swedishwire.com/economy/11303-sweden-announces-2012-crisis-budget>

[10] <http://www.telegraph.co.uk/finance/newsbysector/transport/4699712>

[/Saab-on-the-brink-as-Swedish-crisis-reaches-deadlock.htm](#)

[11] <http://www.swedishwire.com/business/11547-swedish-firms-to-invest-more-in-china>

[12] http://en.wikipedia.org/wiki/General_Motors